

Lauksaimniecības konsultatīvās padomes 2025. gada 9. decembra sēdes

PROTOKOLS

Rīgā

2025.gada 9.decembrī

Nr. 2.2-6e/1/2026

Vieta: klātienes sēde ZM 23. stāva zālē

Sēdes sākums: plkst. 9:30

Sēdes norises tiesiskais pamats: Ministru kabineta 2022. gada 6. decembra noteikumi Nr. 769 "Lauksaimniecības konsultatīvās padomes nolikums".

Sēdes dalībnieki. Lauksaimnieku nevalstisko organizāciju konsultatīvās padomes (turpmāk – Padome) sēdē ar balss tiesībām piedalās:

Nr.p.k.	Pārstāvētās iestādes/biedrības nosaukums, ieņemamais amats	Padomes locekļa vārds, uzvārds
1.	Zemkopības ministrs, Padomes priekšsēdētājs	Armands Krauze
2.	Zemkopības ministrijas valsts sekretārs	Ģirts Krūmiņš
3.	Biedrības "Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija" valdes loceklis	Mārtiņš Gaiķēns
4.	Biedrības "Zemnieku saeima" valdes priekšsēdētājs	Juris Lazdiņš
5.	Biedrības "Latvijas Zemnieku federācija" valdes loceklis	Andris Krogzems
6.	Biedrības Zemnieku "Lauksaimnieku apvienība" valdes loceklis	Andris Gargurnis
7.	Biedrības "Latvijas lauksaimniecības kooperatīvu asociācija" valdes priekšsēdētājs	Rolands Feldmanis
8.	Biedrības "Latvijas Jauno zemnieku klubs" valdes priekšsēdētāja vietnieks	Rūdolfs Pulkstenis
9.	Biedrības "Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome" valdes priekšsēdētājs	Guntis Gūtmanis
10.	Lopkopības saimniecību asociācijas valdes loceklis	Jānis Miezītis
11.	Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijas pārstāvis, biedrības "Latvijas Piensaimnieku Centrālā savienība" valdes priekšsēdētājs	Jānis Šolks

Citi Padomes sēdes dalībnieki:

Nr. p.k.	Iestādes/biedrības nosaukums, ieņemamais amats	Vārds, uzvārds
1.	Biedrības "Zemnieku saeima" valdes loceklis	Mārtiņš Trons
2.	Biedrības "Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija" padomes priekšsēdētāja	Ināra Šure

3.	Biedrības “Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija” valdes loceklis	Uģis Vītiņš
4.	Biedrības “Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome” valdes loceklis	Aivars Bernāns
5.	Biedrības “Latvijas lauksaimniecības kooperatīvu asociācija” pārstāvis	Jānis Bušs
6.	Zemkopības ministrijas valsts sekretāra vietniece nozaru politikas un tirgus jautājumos	Liene Jansone
7.	Zemkopības ministrijas Lauksaimniecības un lauku attīstības departamenta direktore	Biruta Inģilāvičute
8.	ZM Lauksaimniecības un lauku attīstības departamenta direktora vietniece	Agrieta Karlapa
9.	Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta direktors	Zigmārs Ķikāns
10.	Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta Tirgus kopējās organizācijas nodaļas vadītāja	Dace Freimane
11.	Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta Tirgus kopējās organizācijas nodaļas vecākā eksperte	Sintija Inne
12.	Lauku atbalsta dienesta direktors	Andris Grundulis
13.	Lauku atbalsta dienesta direktora vietniece	Iveta Oša
14.	Zemkopības ministrijas Lauksaimniecības un lauku attīstības departamenta Atbalsta un kapitāla attīstības nodaļas vecākā eksperte	Ligija Ozoliņa (attālināti)

Saskaņā ar Ministru Kabineta 2022.gada 6. decembra noteikumu Nr. 769 “Lauksaimniecības konsultatīvās padomes nolikums” 18. punktu, Padome ir lemttiesīga, ja tās sēdē piedalās vairāk nekā puse no padomes locekļiem. Padomes sēdē piedalās 11 (vienpadsmit) Padomes locekļi, tāpēc Padome ir lemttiesīga.

Padomes sēdes protokolētājas: Zemkopības ministrijas Lauksaimniecības un lauku attīstības departamenta Atbalsta un kapitāla attīstības nodaļas vecākā eksperte Ligija Ozoliņa un Tirgus un tiešā atbalsta departamenta Tirgus kopējās organizācijas nodaļas vecākā eksperte Sintija Inne.

SĒDES DARBA KĀRTĪBA

1. Par Eiropas Savienības (turpmāk – ES) ārkārtas atbalsta piešķiršanas kritērijiem augļkopībā, dārzkopībā un sēklkopībā;
2. Par valsts atbalstu lauksaimniecībai 2026. gadā;
3. Dažādi:
 - 3.1. Par Latvijas pozīciju attiecībā un Kopējās lauksaimniecības politikas nākamo periodu.
 - 3.2. Kriminālatbildība par dabas vērtību bojāšanu.

1. Par ES ārkārtas atbalsta piešķiršanas kritērijiem augļkopībā, dārzkopībā un sēklkopībā (1.pielikums)

D. Freimane (ZM) informē par ES ārkārtas atbalsta piešķiršanas kārtību. ES piešķirusi Latvijai 4,2 milj. *eiro* augļu, dārzeņu un sēklu ražošanas nozarē (regulas nr. 2025/2061). Atbalsta piešķiršanas pamatprincips: atbalstu paredzēts piešķirt saimniecībām, kurām ieņēmumu kritums no lauksaimniecības darbības 2025. gadā pret references periodu ir vismaz 20%, turklāt tās 2025. gadā bija snieguši paziņojumus LAD par cietušajām platībām 2025. gadā dēļ nelabvēlīgiem klimatiskiem apstākļiem.

Tāpat tika pārrunāti citi atbalsta piešķiršanas nosacījumi (**1. pielikums**), kas noteikumu projekta izstrādes laikā var tikt precizēti, grozīti vai papildināti:

- References periods ir pieci gadi, nodrošinot iespēju izslēgt vienu sliktāko gadu pēdējo sešu gadu laikā, vai saimniecībām, kurām nav pilni pieci gadi, references periodā izmanto tos gadus, kuros ir gan deklarētie hektāri, gan ieņēmumi.
- Ja references periodam saimniecība izvēlas iesniegt datus par pašu izvēlētu 12 mēnešu periodu, tad šos datus pareizību apliecina zvērināts revidents.

Atbalsts: sedz 80% no starpības starp ieņēmumiem 2025. gadā un vidējo references rādītāju. Jaunās saimniecības, kuras iepriekš nav guvušas ieņēmumus no lauksaimnieciskās darbības un kurām 2025. gads bija pirmais ražas iegūšanas gads, saņems atbalstu 30% apmērā no standarta izlaides (SI) attiecīgajā nozarē. Ja paliek pāri finansējums, tad šīm saimniecībām piemaksa, lai sasniegtu 30% no SI attiecīgajā nozarē, bet nepārsniedzot atbalsta griestus (20 000 tūkst. *eiro*).

Sēdes laikā izteiktie viedokļi:

A. Krogzems (LZF) – aicina kā references periodu izvēlēties nevis piecus gadus, bet gan labāko gadu saimniecībā, jo šie rādītāji parāda saimniecības lauka potenciālu. Turklāt saimniecība katrā gadā prognozē ieņēmumus, balstoties uz lauka potenciālu. Šāda pieeja palielinātu pretendentu skaitu un izslēgtu pēdējos trīs gadus, kuros pieredzēja būtiskus zaudējumus nelabvēlīgu laikapstākļu dēļ.

D. Freimane (ZM) – Attiecībā uz references periodiem ir dažādas pieeja. Eiropas Komisijas regula 2021/2115 nosaka, ka references periods ir iepriekšējo triju gadu laikposms vai iepriekšējo piecu gadu laikposms, no kura izslēgti augstākā un zemākā rādītāja gadi. Savukārt nozares pētnieki norādīja, ka piecu gadu periods ir visoptimālākais, jo tas references periods ir lielāks, jo patiesāku ainu par saimniecību tas parāda. Tādējādi tika izvēlēts 5 gadu periods, jo ir gan slikti gadi, gan labi gadi.

Guntis Gūtmanis (LOSP) – (1) vai obligāti nepieciešams revidenta apstiprinājums? Izprot drošības aspektu, bet, vai nevar paredzēt atbilstošu sodu, ja pieķer lauksaimnieku krāpjošies? Lielām saimniecībām problēmu nebūs, bet mazām saimniecībām tas ir dārgs pakalpojums. (2) Vai ir rīcības plāns, ja paliek pāri finansējums? Aicina maksāt papildus par preventīviem pasākumiem, kas norāda, ka saimniecība ir veikusi ieguldījumus. (3) Kāda ir pieteikšanās kārtība? (4) Vai paredzēs valsts atbalstu 200% apmērā?

A. Krauze (ministrs) – valsts finansējums netiek paredzēts.

D. Freimane (ZM) – ja paliks pāri finansējums, paredz papildu atbalstu tām saimniecībām, kurām ir vislielākie zaudējumi, nepārsniedzot 80% no saimniecības vidējiem ieņēmumiem references periodā.

M. Trons (ZS) – atbalsta, ka jābūt skaidrai formula kā rīkoties, ja nauda paliek pāri.

A. Grundulis (LAD) – revidenta apstiprinājums ir nepieciešams, lai pasargātu pašu klientu no krimināllietas. Šāda pieredze jau ir Itālijai, kur izveidoti gadu pārskati, kas

noveduši pie daudzām krimināllietām. Turklāt lielākā daļa saimniecību iekļaujas kalendāros gados.

J. Bušs (Baltijas dārzeni) – liels izaicinājums sagatavot pārskatu līdz februārim. Var iesniegt operatīvo bilanci, bet nevar VID gada pārskatu.

A. Grundulis (LAD) – akceptē, ka tiem, kam nepieciešams zvērinātā revidenta apstiprinājums, var iesniegt operatīvo bilanci par 2025. gadu.

Nolemj:

1. Izstrādāt Ministra kabineta noteikumus par ES ārkārtas atbalsta piešķiršanu, nepieciešamības gadījumā precizējot vai papildinot atbalsta piešķiršanas nosacījumus.

2. Par valsts atbalstu lauksaimniecībai 2026. gadā

A. Krauze (ministrs) informē, ka valsts budžeta likums ir pieņemts, tomēr finansējums sadalījumu atsevišķās programmās vēl var pārskatīt.

B. Inģilāvičute (ZM) – informē, ka valsts budžeta bāzes finansējums un papildu valsts finansējums 2026. gadā saglabāts 2025. gada apmērā. Valsts budžeta bāzes finansējums 2026. gadā ir 7,7 miljoni *euro* (**2. pielikums**). Par 7 617 *euro* palielināts finansējums šķirnes identitātes noteikšanai, lai lauksaimniekiem arī turpmāk nodrošinātu šo pakalpojumu bez maksas. Attiecībā uz augsnes monitoringu veiktas tikai redakcionālas izmaiņas noteikumu projekta tekstā, lai nodrošinātu, ka jau tiek uzsākts darbs pie direktīvas 2025/2360¹ prasību ieviešanas (direktīva jāpārņem 3 gadu laikā). Finansējums šajā pasākumā pašlaik netiek palielināts. Par 80 001 *euro* palielināts finansējums sertificētas sēklas sagatavošanai, lai nodrošinātu subsidētu pakalpojumu lauksaimniekiem. Tomēr šajā pasākumā, lai Valsts augu aizsardzības dienests (turpmāk – VAAD) varētu izmantot šo finansējumu, ir nepieciešami grozījumi VAAD cenrādī. Tāpēc ir jāturpina sarunas un jāpanāk vienošanās ar NVO par VAAD cenrāža grozījumiem.

Konceptuālas izmaiņas iespējamās attiecībā uz pārtikas kvalitātes shēmu veicināšanas atbalsta pasākumu. Notiek sarunas par Ilgtspējīgas pārtikas un ēdināšanas iepirkumu kompetenču centra funkciju deleģēšanu Latvijas lauku konsultāciju un izglītības centra (turpmāk – LLKC). Sistēma būtu jāmaina, jo pašreizējās sistēmas rezultāti nav tādi, kādus esam vēlējušies.

M. Gaiķēns (LBLA) norāda, ka attiecībā uz bioloģiskajiem produktiem LBLA atbalstu vēlētos saglabāt pašreizējā redakcijā.

A. Krauze (ministrs) – varam arī atstāt pašreizējā redakcijā, bet par šo vēl diskutēsim.

B. Inģilāvičute (ZM) informē, ka papildu valsts atbalsts 2026. gadā ir 59 milj. *euro* (**3. pielikums**) piebilst, ka no LDC finansējuma gala labuma guvēji bija lauksaimnieki, jo lauksaimnieki saņēma subsidētu pakalpojumu. Arī turpmāk lauksaimniekiem nekas nemainīsies. Finansējums palielināts vietējo apdraudēto šķirņu dzīvniekiem, jo dzīvnieku skaits ir ļoti mazs (piemēram, tikai 7 Latvijas baltās šķirnes sivēnmātes, ~ 200 Latvijas brūnās govīs) un to produktivitāte ir būtiski zemāka par citu šķirņu dzīvnieku produktivitāti.

Palielināts finansējums zinātnes pētījumiem un lauksaimniecības zinātnisko institūciju materiāli tehniskās bāzei. Rūpīgi vērtēsim pētījumus. Tie mums ir svarīgi arī politikas veidošanai, jo ir nepieciešami zinātniski pamatojumi.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2025/2360 (2025. gada 12. novembris) par augsnes monitoringu un noturību

Par 1 milj. *euro* samazināts finansējums kredītprocentu daļējai dzēšanai, jo šogad finansējums palika pāri. Atlikumu pārvirzām uz *Altum* apgrozāmo līdzekļu programmu, lai aizdevumus varētu piešķirt ar zemāku procentu likmi.

Tāpat finansējums līdz 2 milj. *euro* samazināts programmai “Piens un augļi skolai”, jo šogad viss finansējums netika izmantots.

Attiecībā uz ciltsdarbu finansējums palielināts cūkkopības nozarei (**4. pielikums**), jo saimniecības atgūstas pēc Āfrikas cūku mēra uzliesmojumiem un dzīvnieku skaits palielinās. Tāpat lielāks finansējums zīdītājgovīm, jo arī šajā nozarē palielinās dzīvnieku skaits. Piena govju skaits samazinās, tāpēc finansējums nedaudz mazāks.

Sēdes laikā izteiktie viedokļi:

J. Šolks (LPUF) - precizējošs jautājums: finansējums skolas piena programmā ir paredzēts no 1. oktobra līdz 30. aprīlim. Vai ar šo finansējuma samazinājumu varēs nosegt arī septembri un maiju?

D. Freimane (ZM) – pēc noteikumiem ir iespēja, ka produktus dala visu gadu. Mūsu aprēķini pašlaik liecina, ka varēs nosegt arī izdevumus par septembri un maiju.

A. Krogzems (LZF) – kādēļ nevarēja izmantot visu finansējumu, vai nebija pietiekami piena apjomi?

D. Freimane (ZM) skaidro, ka ne visas skolas piedalās programmā. Tāpat bērnudārzieki nevar izdzert tik daudz, cik viņiem ir plānots.

B. Ingiļāvičute (ZM) piebilst, ka ZM vēlas paplašināt atbalstāmo produktu tvērumu, un varētu atbalstīt arī kefīra iekļaušanu produktu sarakstā.

J. Miezītis (LSA) norāda, ka attiecībā uz ciltsdarba atbalstu tieši piena govīm vajag lielāku finansējumu, lai veicinātu, ka lauksaimnieki nodarbojas ar piena lopkopību. Turklāt ne visi lauksaimnieki saņem ciltsdarba atbalstu.

B. Ingiļāvičute (ZM) skaidro, ka jāņem vērā, ka par piena govīm ir salīdzinoši liels saistītā ienākuma atbalsts, kas katru gadu palielinās. Ciltsdarba atbalstu maksā par ciltsdarbu, un tāpēc govīs, kurām nav šķirnes apzīmējums, atbalstu nesaņem. Tāpēc ganāmpulka īpašniekam ir jāplāno sava ganāmpulka atražošana.

M. Trons (ZSA) norāda, ka ZSA vēlas, lai atbalstāmie pētījumi tiktu saskaņoti arī ar lauksaimnieku NVO. Attiecībā uz apdrošināšanas atbalsta pasākumu norāda, ka Kopējās lauksaimniecības politikas Stratēģiskajā plānā paredzētā intensitāte ir lielāka, nekā Ministru kabineta noteikumos. Un praktiski lauksaimnieks nesaņem noteiktos 50% no apdrošināšanas polises izmaksām. Tāpēc noteikumos būtu jānosaka tāda intensitāte, lai lauksaimniekam tiktu segti vismaz 50% no polises izmaksām un veicinātu apdrošināšanu arī augļu un dārzeņu nozarēs.

L. Jansone (ZM) – pašlaik mēs gatavojam atbildi ES auditam par apdrošināšanu, tāpēc ir jābūt uzmanīgiem. Likmes palielināšana augļiem dārzeņiem neko nemainīs, ir jārunā kopā ar Latvijas apdrošinātāju asociāciju kā turpmāk attīstīt sistēmu.

B. Ingiļāvičute (ZM) norāda, ka vēsturiski tajā laikā, kad atbalsta intensitāte bija augstāka, saskārāmies ar shēmošanu. Kad intensitāti samazinājām un ieviesām atbalsta griestus, sistēma stabilizējās. Turklāt polises cena veidojas no dažādiem faktoriem, piemēram, kompānijas, cenas, attiecināmajiem riskiem.

A. Krauze (ministrs) – vēlams, lai faktiskais atbalsts par apdrošināšanas polisi būtu vismaz 50%. Tādēļ nepieciešama diskusija ar Latvijas Apdrošinātāju asociāciju un lauksaimnieku nevalstiskajām organizācijām un citām iesaistītajām pusēm, lai pilnveidotu apdrošināšanas atbalsta nosacījumus.

M. Trons (ZSA) – vai nevarējām iztikt tikai ar ES finansējumu skolas piena programmā?

D. Freimane (ZM) – nē, ES finansējums ir noteikts regulā un ar to ir par maz.

M. Trons (ZSA) – maksājam atbalstu briežkopībai, bet varbūt varam izvērtēt prioritātes un šo finansējumu varētu novirzīt citur, piemēram Pārtikas un veterinārā dienesta (turpmāk – PVD) funkciju veikšanai, piemēram, attiecībā uz eksporta sertifikātu sagatavošanu.

B. Inģiļāvičute (ZM) – briežu saimniecības tiešām veic ciltsdarbu, atbalsts ir par tīršķirnes dzīvniekiem, vaislas dzīvniekus eksportē uz citām valstīm. Nozare ir sevi pierādījusi, turklāt brieži arī ir lauksaimniecības dzīvnieki. Nozare nodokļos samaksājuši ~ 1 milj. euro.

G. Gūtmanis (LOSP) – būtu jāriko sanāksme un jāaicina briežkopības nozares pārstāvjus pastāstīt par nozari, kādu dod pienesumu ekonomikai. Turklāt briežkopības nozare nesaņem daudzus citus atbalstus.

A. Krauze (ministrs) – ja saimniecības veic ciltsdarbu, nav pamata nemaksāt atbalstu.

M. Trons (ZtronaSA) – atbalsts līķu savākšanai, uzglabāšanai, pārstrādei 1,8 milj. euro. Būtu nepieciešams veikt auditu, vai šie pakalpojumi tiešām tik arī maksā.

B. Inģiļāvičute (ZM) – Mēs jau esam iepriekš lūguši visiem operatriem, lai iesniedz izdevumus. Bet 100% mēs nenosedzām viņu izdevumus. Varam komersantiem lūgt, lai vēlreiz iesniedz savus izdevumus.

J. Miežītis (LBLA) – dažkārt ļoti ilgi nesavāc šos līķus.

B. Inģiļāvičute (ZM) – ja ilgi nesavāc, ir jāziņo PVD, to esmu uzsvērusi semināros.

R. Pulkstenis (JZK) – par līdzekļu novirzīšanu apgrozāmo līdzekļu programmai, tur ļoti maz saņēmēju, tur mazajiem un jaunajiem lauksaimniekiem netiek.

L. Jansone (ZM) – ir vairākas programmas, kur ir arī mazajiem un jaunajiem, programmas nepārtraukti pārskatām, vērtējam finansējuma izlietojumu.

Nolemji:

1. Zemkopības ministrijai organizēt sanāksmes ar lauksaimnieku nevalstiskajām organizācijām, Latvijas Apdrošinātāju asociāciju un citām iesaistītajām pusēm, lai pilnveidotu apdrošināšanas atbalsta nosacījumus, tai skaitā vērtējot atbalsta intensitātes palielināšanu.
2. Rīkot sanāksmi ar briežkopības nozares pārstāvjiem, lai pārrunātu nozares darbības principus.
3. Turpināt sarunas par valsts atbalsta finansējuma sadali.
4. Turpināt sarunas ar NVO, lai meklētu kompromisu VAAD cenrāža grozījumu apstiprināšanai.
5. Vērtēt pakalpojumu izmaksu pamatotību valsts atbalsta pasākumā “Atbalsts dzīvnieku līķu savākšanai, transportēšanai, pārstrādei un likvidēšanai”.
6. Lauksaimniecībā izmantojamo zinātnes pētījumu tēmu tabulu nosūtīt Lauksaimniecības konsultatīvās padomes nevalstiskajām organizācijām.

3.1. Par Latvijas pozīciju attiecībā un Kopējās lauksaimniecības politikas nākamo periodu

A. Krauze (ministrs) informē, ka Ministru kabinetā prezentēts Eiropas komisijas piedāvājumu dalībvalstīm nākamajā plānošanas periodā (2028. – 2034. gads) un Latvijas redzējums par Kopējās lauksaimniecības politikas nākotni. Latvijas mērķis – izlīdzināt tiešos maksājumus un saglabāt finansējumu esošajā apmērā. Nepieciešami 1,3 miljardi euro, ir pieejami tikai 2,6 miljardi euro **(5. pielikums)**. Tātad pietrūkst 1,3

miljardi *euro*. Finanšu ministrija kopā ar Ārlietu ministriju nedaudz izgrozīs pozīciju. Latvija uzstāj uz 90% tiešmaksājumu līmeni no ES vidējā, pašlaik ir tikai 74%.

3.2. Kriminālatbildība par dabas vērtību bojāšanu

G. Gūtmanis (LOSP) informē, ka Tieslietu ministrija strādā pie projekta, kurā paredzēt kriminālsods par dabas vērtību bojāšanu un par invazīvo sugu neapkarošanu. Ir grūti iedomāties, kā latvāņus apkarot, lai nedabūtu kriminālsodu.

A. Krauze (ministrs) norāda, ka VARAM atbildību par invazīvajām sugām grib nodot MD un LAD. Arī esmu kategoriski pret kriminālatbildību.

J. Lazdiņš (ZSA) - ir jautājums, vai VARAM pārskatīs īpaši aizsargājumu sugu sarakstu, jo tajā ir gan sugas, kas vairs nav sastopamas, gan tādas, kas jau ir bieži sastopamas. Eiropas regulējumā ir minētas sugas, tāpēc nevajag paplašināt. Šo likumu var attiecināt uz īpaši aizsargājamām teritorijām, nevis uz visu Latviju, jo jebkurā grāvmalā vai mežā var būt kāda aizsargājama suga.

B. Inģilāvičute (ZM) - esam rakstījuši iebildumus. Arī uzskatām, ka aizsargāto sugu sarakstam jābūt atvērtam.

A. Krauze (ministrs) - aicinu attiecībā uz vides lietām izvairīties no lietām, kas grauj nozares. Lūgums atbalstīt iespēju robežās arī citas nozares, piemēram, piekrastes zvejniekus.

SĒDES NOSLĒGUMS

A. Krauze (ministrs) sēdi pasludina par slēgtu plkst. 11.00

Padomes priekšsēdētājs

A. Krauze

Sēdi protokolēja:

S. Inne
L. Ozoliņa